Anne Vierelä, johtava rehtori
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri/Valteri-koulu
22.10.2024

Eduskunta, Sivistysvaliokunta 22.10.2014

Lausuntopyyntö HE 114/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

VIITE

- Päätös valtion erityiskoulujen hallinnollisesta yhdistämisestä ja opetuksen järjestämisestä (OKM/1/530/2015)
- Hallituksen esitys HE 114/2024 vp, kohdat:
  ***2.1** Oppimisen ja koulunkäynnin tuen nykytila ja lainsäädännöllinen perusta / **2.1.5** Perusopetuslain mukaiset tukimuodot / Perusopetuslain 39 §:n mukaiset tehtävät sekä*
  ***2.2** Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvät opetusjärjestelyt /**2.2.5** Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus ja*
  ***5**.Lausuntopalaute*
- Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus eräiden valtion oppilaitosten maksullisista suoritteista vuosina 2022–2025 (1110/2021). https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20211110
- TAE 2025 (2026-2028) valmistelu

Taustaa: Valteri vastaa palveluillaan ja osaamisellaan laajasti oppimisen ja koulunkäynnin tuen osaamis- ja kehittämistarpeisiin

Hallitusohjelman tavoitteena on yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti turvata jokaisen oppilaan oikeus riittävään koulunkäynnin ja oppimisen tukeen. Tavoitteena on säätää valtakunnallisesti yhtenäiset tukitoimet ja -muodot. Lähikouluperiaate ohjaa kaikkea tavoitteistoa ansiokkaasti.

Opettajien kuulemisessa (Hallituksen esitys HE 114/2024 vp) nousi eniten toivottuna tukimuotona kokonaisvaltainen erityispedagogisen tuen lisääminen. Kaikkia oppimisen tuen tarpeita tarkastellessa tarpeet painottuivat oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeisiin.

Varhaiskasvatus ja perusopetus tarvitsevat apua ja osaamista enemmän kuin koskaan. Valtiolla on tähän tarpeeseen vastaava valtakunnallisesti toimiva monialainen ja laajasti erityisopetuksen ja sitä tukevan kuntoutuksen, avustuksen ja oppilastuen huippuyksikkö Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri / Valteri-koulu (myöh. Valteri). **Valterin keskeinen tehtävä on lähikoulujen tukeminen**. Tätä tehtävää kaikki toiminta joko suoraan tai välillisesti edistää, ja lähikouluperiaate on kaikkea toimintaa ohjaava perusperiaate. **Esteeksi palveluiden saavuttamiselle on nousemassa yhä enemmän kaikkien palveluiden maksullisuus.** Tämä on näkynyt erityisesti pandemiavuosien jälkeen kasvavasti.

Valterin lähikoulua tukevian ohjaus- ja konsultaatiokäyntien muuttaminen maksuttomaksi kunnille

Lakiesitys nostaa esille konsultaation maksuttomuuden kunnille yhtenä oppimisen ja koulunkäynnin tuen mahdollistajana. Kaiken kaikkiaankin laissa avataan yhden eli sairaalaopetuksen kohderyhmän tarpeita ja tarvittavaa kunnalle maksutonta konsultaatiota varsin seikkaperäisesti. Tämä on merkittävä ja hyvä avaus. Lausuntopalautteessa nousi myös esiin toive siitä, että uudistuksen yhteydessä tulisi myös tarkastella Valteri-koulujen konsultaatio- ja ohjauskäyntien maksuttomuutta.

Kaikkien oppimisen tukea tarvitsevien lasten ja nuorten aseman tulee olla yhdenvertainen. **Lapsia ei tule asettaa eriarvoiseen asemaan tuen tarpeen, konsultaation tuottajan tai konsultaation hinnan perusteella**. Sairaalaopetuksen psyykkisesti sairaiden lasten konsultaatio on saamassa lain voimaan tullessa maksuttomuuden. Monen käytöksellä oireilun tai muun psyykkisen oireilun takana on muu primäärihaitta/tekijä tai vamma, kuten aistivamma, tarkkaavuuden häiriö, oppimisen pulmat, kielellinen häiriö, kieleen ja kommunikaation liittyvät haasteet, neurokirjon erilaiset ilmenemismuodot, kouluakäymättömyyden perimmäiset syyt jne. Näihin Valterilla on erityinen osaaminen ja kokemus kymmenien vuosien ajalta.

Viime vuosina kasvaneena ilmiönä on maahanmuuttajataustaisuus ja siihen liittyvät moninaiset kielen oppimisen haasteet ja muu monitarpeisuus, jotka ovat myös Valterin erityistä osaamista. Lisäksi Valterin ohjauspalveluissa kouluakäymättömyyden tematiikkaan on jo yli kymmenen vuoden ajan ansiokkaasti kiinnitetty huomiota hanke- ja tutkimustoiminnan kautta.

Valtiolla on Valteri, jonka **kaksikielinen (ja lisäksi viittomakielinen) osaaminen tulisi saada täydellä teholla käyttöön vaikuttamaan inklusiivisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittymiseen**.

Oppilaiden tasa-arvoisen tuen saamisen varmistamiseksi ja varhaista eriarvioistumiskehitystä ehkäisemään lähikouluja tukeva monialainen palvelutoiminta Valterissa kattaa laajan palveluvalikon. **Yhdenvertaisuuden nimissä tästä palveluvalikosta yksi keskeinen ja valtakunnallisesti saavutettava palvelu on ohjaus- ja konsultaatiokäynnit (lähi- ja etätoteutus), joiden tulisi, yllä olevaan viitaten, olla maksuttomia kunnille.**

Talousarvioesityksemme olemme huomioineet mahdollisen ohjaus- ja konsultaatiokäyntien maksuttomuuden vähintään 1500 suoritteeseen saakka. Tämä vaatii jatkuvaa muun toiminnan sopeuttamista ja palvelumuotoilua, mutta Valteri näkee maksuttoman ohjaus- ja konsultaatiokäynnin suurena mahdollisuutena tukea inklusiivista varhaiskasvatusta ja koulua onnistumaan. **Valterin konsultaatiotyö lähikouluissa koskee luonnollisesti paitsi yksittäistä oppilasta tai oppilasryhmää niin myös henkilöstöä ja joskus laajemmin kunnan/kuntaryppäiden oppimisen tuen rakenteita ja kehittämistä kohti inklusiivista koulujärjestelmää.**

Moniammatillisesti tuettu siirtymä Valterista lähikouluun

Lisäksi tulee oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevien lasten ja nuorten yhdenvertaisuuden nimissä lakiin kirjata, **Valteri-koulua koskien esityksen 4 a §:n 3 momenttia mukaillen,** että **niiden oppilaiden kohdalla, jotka siirtyvät Valterista lähikouluun** tulee Valteri-koulun ja oppilaan kotikunnan sopia ja järjestää moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämätön tuki lähikouluun tai esiopetuksen järjestämispaikkaan.

Kunnioittaen, ja kuulluksi tulemisesta kiittäen

Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin / Valteri-koulun puolesta,

johtava rehtori Anne Vierelä